

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

Continet Tractatus De Conscientia, De Peccatis, De Legibus, De Fide, Spe,
Et Charitate

Castro Palao, Fernando de

Lugduni, 1669

4 An ex peccato publicè facto malitia scandali oriatur?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76540](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76540)

voce amatum tali hora, & sic vocatum capiat, & paniam, vt videre est in Azucud. lib. 2. & recopilat. tit. 2. leg. 2. num. 17. & alij ab iplo relatis. Sed ea Doctorem iudicio submitto.

PUNCTUM VI.

Vtrum pecces peccato scandali, si parato graue peccatum committere, suadeas committere leuius.

- 1. Si recta via possit diuertere proximum à grauiori peccato committendo, non licet tibi minus peccatum suadere.
- 2. Determinatum occidere Petrum non licet tibi ad reuocationem Pauli recitare.
- 3. Quid, si Paulus pro conferuanda vita Petri teneretur propriam exponere, vel saltem suas diuitias, posses ne consulere tunc hoc minus malum Resoluitur te non posse.
- 4. Determinatum vini ex pluribus iniuriam inferre, non licet tibi inclinare in aliquem aliorum, tametsi minus damnum, quam alij patiantur.
- 5. Determinato perpetrare graue malum, licet tibi materiam minoris mali proponere.
- 6. Proponitur prima sententia, licere persuadere minus malum parato maius committere.
- 7. Proponitur secunda sententia negans.
- 8. Parato grauius, & leuius peccatum committere, licet tibi ad leuius persuadere, & in hoc sensu admittitur. Prima sententia.
- 9. Si paratus non sit leuius peccatum committere, non tibi est licitum ad illud persuadere, etiam sub fine, vt à maiori desinat.
- 10. Satis argum. num. 6. adductis.
- 11. Quid, si volenti surripere nummos pauperi roges, vt in diuitio surripias, non determinando diuitem? affirmant plures licitum esse.
- 12. Sub distinctione respondetur.
- 13. Tenens ratione huius concilij resistens, tametsi contrarium sentiat Sanch.

Tertia ab incertis separemus, Primò certum, est, te non posse minus malum suadere, si alia via possit diuertere proximum à grauiori peccato committendo. Quia tunc simpliciter non erat necessaria iustitia illius minoris mali, cum alia via honesta grauius euitari possit, & ita tenet expressè Mol. 2. 1. de iust. tract. 2. disp. 93. §. hac tamen conclusione. Thom. Sanch. lib. 7. de matr. disp. 11. num. 15. & 21. Lessius. l. 2. de iust. c. 13. l. 23. n. 19. neque vilius in hac parte dissentit.

Secundò, certum est, determinato occidere Petrum, nullo modo licere consulere, vt Paulum eius conflaginarem neces, vt faceret, & volenti à Paulo furari centum persuadere, vt hancem quinquaginta furetur, quamuis contra teneat Valq. in opus. de scandalo dub. 2. numero 14. S. mihi tamen videtur. Quia sic consulere infert rectio damnum, quod ipse non tenebatur libere, non enim tenebatur diuitias suas offerre, vt alterius indemes seruaret, neque vitam suam exponere, vt alterius vitam conseruaret. Ergo si medio tuo consilio causa es illius damni profecto peccas, & ad restitutionem teneris; & hac ratione plures condemnant factum Loth, qui Sodomitis volentibus irruere in hospites, obtulit filias stuprandas, non enim iniuria filiarum debet precium voluntatem Sodomitarum auertere, & ita tradit Lessius lib. 2. c. 13. dub. 3. num. 20. Petr. Nauarr. l. 3. de restitut. cap. 4. numero 24. in secunda edit. Mol. supra. Sanch. plures referens. numero 4.

Dices. Ergo quando Petrus teneretur suam vitam vel diuitias exponere, vt grauisimum damnum alicuius euitaretur, posses volenti hoc grauisimum scire, persuadere, vt Petro diuitias vel vitam auferat, quia de hac persuasione conueni non potest, cum ex illa non obligetur damnum aliquod pati, quod ipse illis pati obligatus non est? Concedit Valq. in opus. de scandalo dub. 2. fine. Nauarr. l. 3. cap. 4. notab. 4. num. 21. in secunda edit. Sanch. lib. 7. de matr. disp. 11. num. 24. Bonac. de restit. disp. 1. quest. 2. pag. 70. n. 14. Lessius n. 21. Sed credo contrarium esse probabilius: nam esto Petrus teneretur vitam, vel diuitias suas exponere ad vitandum graue reipublice damnum: at ipse inferens non potest illi rale damnum efficere, sed peccat grauius. Ergo tu non potes consulere talem damni illationem, ad summum enim poteris materiam minoris peccati proponere, vt statim dicemus, non ad illam inclinare.

Ad secundum si dubius sit aliquis, cui debeat iniuriam inferre, determinatus tamen inferre vni illorum, poteris ne suadere, quod minus est, v. g. Determinatus est furari, vel à Petro diuitie, vel à Paulo pauper licet tibi consulere, vt Petro diuites furetur? Respondo licitum tibi esse solum in genere consulere, minus peccatum esse à diuitie, quam à paupere furari, & casu quo ipse determinatus sit furari, peccatum minus committat: in hoc enim nulla apparet suspitudo, cum alterius voluntati determinationem electionis etiam minoris mali relinquant. Verum

non poteris consulere, vt à diuitie furetur, & pauperem relinquat; quia huius furti determinati causa eris, quod furtum forte non foret, si tuum consilium non adesset, eaque de causa diues de te merito conueni potest, tui causa illi damnum factum esse, forte non faciendum; & ita tenet Nauarra, & Sanch. supra. & Lessius l. 2. cap. 13. dub. 3. n. 22.

Tertiò, Certum est determinato perpetrare graue malum, licitum esse materiam minoris mali proponere, vt sic retrahatur à maiori malo committendo. v. g. Sodomiam intentanti, licebit tibi fornicationis materiam proponere, & determinato homicidium facere, vt bona furetur, licebit tibi proponere, quomodo exercendo vltimas possit bonè conlequi, quia hanc propositionem non inducis directè ad fornicationem, neque ad vltimas, sed solum viam ostendis, qua grauius peccatum euitari possit, & licet via mala sit, at tu non inclinas, vt illac pergat, sed solum dicis illam esse viam grauioris peccati vitandi, quod verum est; & ita tenet Couarruu. 4. decret. 1. p. cap. 4. in princ. n. ult. ad finem. Caiet. 2. 2. q. 78. artic. 4. notab. 3. ad finem. Valen. 2. 2. disp. 5. q. 21. p. 4. §. hoc ipsum. Sanch. lib. 7. de matr. disp. 11. n. 19. Lessius lib. 2. cap. 13. dub. 3. n. 22. & Doctores statim referendi. Et in hoc sensu excusant plures factum illud Loth. Genes. 19. Dicunt namque Loth, solum in oblatione filiarum obtulisse nefandis illis vitis materiam expendendæ libidinis minorem illa, quam ipsi intentabant; at nullo modo persuasisse, aut conuulsisse, vt facerent: id enim prauè illorum voluntati reliquit: & probabile est ita Loth excusari posse, ex animi perturbatione, qua non attendit parentum obligationem esse tuendi pudicitiam filiarum, neque eas tanto periculo exponendi, vel quia solum ad declarandam immunitatem sceleris, quod Sodomiticè intentabant, obtulerit filias, non quia intelligeret inde eas alicui periculo exponi: sicuti soles dicere iracundo Interfice me, & ne illi damnum faciat non intendis, vt te interficiat, sed solum declarare affectum, quem habes retrahendi alterum à peccato. Excusari autem debere Loth à peccato in hoc facto, mihi certum apparet: & 2. Petri 2. vbi nominatur Loth iustus, cum è Sodomis eductus fuit, quo tempore filias obtulit. Signum ergo est in tali oblatione mortaliter non peccasse.

Difficultas ergo est, an determinato graue peccatum facere liceat expressè consulere, & persuadere, vt minus efficiat, si alia via diuertere non potest? Prima sententia tenet id licere, quia non persuades minus malum absolute, sed sub conditione, quod aliud grauius sit effecturus. Sed casu quo grauius sit effecturus, bonum est illi persuadere, vt minori malo contentus sit, quia in hoc vtiliter eius, & Dei negotium geritur. Ergo non peccas, & ita tenet Sanch. plures referens, lib. 7. de matr. disp. 11. n. 15. Lessius lib. 2. cap. 13. dub. 3. n. 19. Rebellus lib. 2. q. 13. sect. 4. num. 21. Mol. 2. 2. disp. 35. n. 3. & tom. 3. tract. 2. disp. 730. n. 3. Bonac. cum alijs d. 1. de restit. q. 2. p. 7. n. 8. Valq. in opus. de scand. dub. 1. §. 2. Valq. legitur, & qui transcribit omnia, quæ de scandalo assertit Basil. de Leon. lib. 5. de matr. cap. 18. §. 5. n. 26. & videtur esse sententia D. Aug. relati in cap. si quod verius est, §. 2. vbi loquens de volente occidere uxorem, & ducere concubinam, dixit vtrumque nefarium esse, nec debere vnum pro altero perpetrare, sed vtrumque vitare, sed si facturus est, quod non licet, iam faciat adulterium, & non faciat homicidium. Ecce qua ratione August. consulit minus malum parato maius facere.

Secunda sententia docet nullo modo licere minus malum consulere parato maius efficere. Quia illud consilium & de minori malo absolute est de malo: comparacium enim supponit positium, sed consulere absolute malum, est illicitum. Ergo. Secundò, electio libera leuioris mali nunquam est licita, quantumcumque à determinato grauius committere. Ergo nunquam erit licitum consilium illius. Consilium enim nunquam potest licitum esse de materia, quæ nunquam potest esse licita: & ita tenet Caietan. 2. 2. questione 78. art. 4. notab. 3. ad finem. Couarruu. 4. decret. 1. p. capite 4. in princ. n. vltim. ad suam. Syluest. matrimonium. 7. quest. 5. disto. 9. Eman. Saa. verbo peccatum. num. 8. Valen. 2. 2. disp. 5. q. 21. p. 4. Contad. de contra. l. 6. q. 26. coroll. 1. §. 2. quæ inferit ex 2. conclus.

In hac te primo dicendum existimo priorem sententiam esse veram, si consulas, & persuadas minus malum ei, qui non solum grauius, sed etiam minus paratus erat efficere; quia in tali non consulas ad minus malum, sed ad euentum præcisè maioris; neque determinas delinquentis voluntatem ad minus malum, sed potius retrahis à graui committendo: quod hoc exemplo manifestatur. Determinatus erat Petrus occidere Franciscum, vt ab illo furetur pecunias, persuades, vt contentus sit furto, relinquat occasionem, intendit occidere, rogas vt contentus sit vulnerare: in hoc enim consilio nemini damnum inferes, non Petro, siquidem curas ne cotriminibus eius anima maculetur, neque Francisco, cum vtiliter eius negotium facias. Ex quo fit licere tibi non solum consulere furtum Petro in illo casu, sed ad eam actionem materialiter sumptam adiuuare, eo quod non adiuues in actione, quæ de se illicita & mala sit, sed potius vt à te procedat bona & honesta est, siquidem procedit ex tacito, & præsumptio consensu domini, qui vt mortem euitet, ceteris tibi facultatem donare adiuuandi furtum, vt tali adiutorio impedi-

DE STRALTON

PUNCTUM IV.

An ex peccato publicè factò malitia scandali oriatur?

- 1 Proponitur, ratio dubitandi.
- 2 Peccatum publicum malitiam generalem scandali habet.
- 3 Peccatum publicè tenetur in confessione hanc circumstantiam manifestare.
- 4 Si tuo factò nullum scias mouendum ad peccatum, vel solum mouendum ad veniale, non peccas nisi venialiter.

Ratio dubitandi est, quia tunc nescis quis mouendus sit ex prauo tuo exemplo ad peccatum, quia peccata occasione tui prauè exempli efficienda sunt. Ergo prauum tuum exemplum scandali malitiam habere non potest. Probo consequentiam, quia nullam malitiam contrahere quis potest, quin prius illam cognoscat & sibi representetur: cum autem nulla malitia tibi specialiter representetur, nullam specialiter contrahis: dicere autem, quod omnes malitias contrahas videtur ridiculum. Item certum tibi esse potest non omnes videntes esse mouendos ex tuo peccato ad peccatum, sed ad summum aliquos: necis tamen qui sint. Ergo Tale scandalum, neque speciem, neque numerum peccati habet determinatum: & videtur ita sentire. Nauarr. sum. cap. 14. num. 33. Vbi ad peccatum mortale requirit certam aliquam personam esse inducendam, neque sufficere (inquit) credere aliquem generaliter peccaturum. Sicut nec sufficit ad peccatum suspicari aliquem male viuere in aliquo oppido, etsi nulla sit ad male suspicandum ratio, cap. Officius de electione. Ellet tamen, si in particulari de aliquo male suspicaretur.

2. Nihilominus dicendum omnino est peccatum publicum malitiam generalem scandali habere; quia negari non potest de se mouere ad malum, & ad contemendam virtutem & liberius viuendum, & per accidens omnino esse, si nullus ex illo moueatur, per se tamen est, vt aliqui moueantur. Ergo iam peccans causa est huius mali. Quod autem in particulari nescias, ad quod peccatum videntes mouendi sunt, & qui sint mouendi, non obstat, quominus determinatam malitiam scandali contrahas, sicuti contraheres, si aliquos absque vlla determinatione persuaderes, vt peccatum mortale committerent, talis persuasio & vna est, & vnam malitiam habet, etsi obiectum videatur esse nimis commune, & confusum: quæ autem hæc malitia sit reputo esse malitiam aduersus charitatem reductiue: charitas enim vt regina omnium virtutum obligat ne fiat aliquid, quo Deus offendatur, & eius diuina amicitia deperdat. Ergo qui daret occasionem, vt Deus offenderet, & eius diuina amicitia dissolueret, aduersus charitatem procedit. Ergo peccas peccato scandali: & ita tenet Azor. 10. 2. instit. moral. 12. cap. 16. quæst. 3. Bannes, 2. 2. q. 43. art. 4. Petr. de Ledesma 2. 10. sum. tract. 4. cap. 5. dub. 3. Bonac. disp. 2. de peccatis. q. 4. p. 2. §. unico. n. 14. Sanch. lib. 1. in Decal. cap. 7. numero 7. & numero 20. & colligitur ex Nauarr. capite 14. n. 44. vers. vicesimo octauo.

3. Ex quo fit te peccatum publicè teneri fateri in confessione, publicè peccasse, quia cum non sciat, quor personæ mouendæ sint ex tuo malo exemplo debes periculum explicare: si enim scires, quor personæ mouerentur, & ad quæ peccata, & numerum personarum, & speciem peccatorum tenebaris explicare: aliàs non satisfacis, siquidem non declaras speciem peccati neque numerum peccatorum: ita Sanch. n. 9. Bonac. n. 42. & 44. Valq. 12. disp. 102. cap. 6. num. 8. Ioan. Sanch. disput. 46. select. num. 11.

4. Fit secundò, si tuo factò quantumuis prauo, scias videntes vel non esse mouendos ad malum, vel solum esse mouendos ad veniale peccatum, solum peccatum veniale scandali habebis, quia in tantum peccas hoc peccato, in quantum causa moralis es peccati aliorum. Ergo si solum credis alios ad veniale tantum peccatum mouendos esse, venialiter tantum peccabis, & ita docet Sanch. libro primo, in Decalog. capite sexto, numero decimo, Bonac. disputatione secunda, de peccatis. questione quarta, parte secunda, §. unico, numero undecimo, versicul. hinc sequitur. Ioannes Sanchez supra.

PUNCTUM V.

Utum pecces peccato scandali, offerens alteri occasionem peccandi, vel oblatam non tollis, cum possis?

- 1 Quo sine id fieri possit, & an quilibet reus suis excuset.
- 2 Permittere peccatum alterius, vt deprehensus in illo puniatur, est peccatum.
- 3 Permittere, vt deprehensus corrigatur effectus, licitum est. Debet tamen cerè de correctione constare.
- 4 Permittere peccatum, vt te indemnem serues, licet.
- 5 Offerre occasionem peccandi ob prædictos fines non est licitum.

6 Contrarium defenditur ab aliquibus. Et expenduntur aliqua qua probabilem reddere videntur supradictam sententiam.

Sea intentione, vt delinquat, non auferas ab illo occasionem peccandi, clarum est te peccare ob circumstantiam prauè finis. Dubium tamen est, an si aliquo recto fine moueris, à peccato excuseris? Moueri tamen potes, vel vt deprehensus in delicto puniatur, vel vt corrigatur, vel vt te indemnem serues: quocumque enim ex his modis moueris, non videris peccato alterius consentire, sed permittere.

2. Dicebatur tamen est, si permittas peccatum alterius, solum vt deprehensus illo puniatur, peccas: quia non videtur hæc sufficiens causa honestandi permissionem: pena enim non est per se digna, vt appetatur, cum solum ob peccatum possit imponi: imò cum antecederet ad peccatum, penam peccati intentione: imò cum antecederet ad peccatum, censeri intendere: tenet Med. C. de dis. tacite ipsum peccatum censeri intendere: tenet Med. C. de res. q. 12. Sanch. 10. de matr. disp. 12. n. 52. Bonac. disp. 2. de peccatis. q. 4. p. 2. §. unico. n. 28. Affirmant namque peccati mortalis reos esse custodes cum se abscondentes, vt viatores illic ingredientes compellantur ad penam solutionem, quod est satis durum.

3. Verum si permittas peccatum alterius, vt sic deprehensus corrigatur, constat ex his que diximus, disp. de correct. punita. 6. licet fieri posse, quia tunc videtur sufficiens causa honestandi permissionem correctio absoluta delinquentis: tradit vltra Doctores ibi relatos. Nauarr. sum. 2. 17. n. 123. Nauarra lib. 3. de res. 2. 4. n. 103. 2. edit. Valent. 2. 2. disp. 5. q. 6. p. 5. dub. 7. in fine. Sanch. alios referens de matr. 1. 10. disp. 12. n. 52. Bonac. disp. 2. de peccatis. q. 4. p. 2. §. unico. n. 28. Mol. tract. 3. disp. 739. n. 3. Ioan. Sanch. disp. 11. n. 101. Debet tamen serè certo constare, de emendatione futuræ: sic emendationis firmioris, & efficacioris spe compenietur sufficienter permissio delicti præsentis.

4. Dico secundò vt te indemnem serues, potes delictum permittere, qua ratione potest maritus suspicatus vxoris adulterium, vel illius secretò concubis, adhibere secum testes, quibus possit adulterium probare, & dinorium facere. Cum enim grauissima viro irrogetur iniuria, si vxor adulterium committat, & cogatur simul cum illa cohabitare: poterit hanc iniuriam, propulare, & cum non appareat alia via commoda qua propulare possit, nisi permitiendo peccatum, & testibus comprobando delictum, licebit permittere, & testes adhibere: & ita tradit Nauarra. num. 104. Sanch. n. 52. Bonac. numer. 33. Mol. tract. 3. de iustit. disp. 55. in fine.

Difficilis est, an liceat ob prædictos fines offerre delinquentibus occasionem delicti committendi?

5. Communis sententia negat id esse licitum, quia id non est permittere malum, sed ad malum cooperari: ita Eman. Saa verbo peccatum n. 2. Sanch. lib. 10. de matr. disp. 12. n. 53. Bonac. de peccatis. disp. 2. q. 4. p. 2. §. unico. n. 28. & 34. Ex quo inferunt. Bonac. & Sanch. non licere marito pacisci cum vxore, vt amatio eius consistat violatè tentanti, conuenire, concedens tempus & locum, non vt adulterium perficiat, sed vt in crimine deprehendatur, quia talis oblatio est tacita, imò expressa acceptatio adulterij intentati, quod de se est illicitum.

6. Verum Petr. Nauarra lib. 3. de res. cap. 4. 1. part. dub. 21. n. 104. in 2. edit. existimat licere, sed raro offerre delinquentibus occasionem peccandi: Et probari potest. Primò quia offerri potest occasio medio aliquo indifferenti, vt contingit, si pater volens deprehendere filium furantem, relinquat clauem in arca quasi oblitam, apponaturque nummos eo in loco, quo commode illos possit surripere, & surreptionis conuicti, tunc, inquam, actioem præstat indifferentem, & in hoc casu tenet Ioan. Sanch. disp. 35. circa finem, cum aliis. Item si mulier sollicitata ab aliquo, cuius non possit importunitatem repellere, vtatur æquiuocatione aliqua, qua sollicitanti videatur annuere, in re tamè non annuas non videtur peccare. Si enim dicat sollicitanti placeat mihi, vt tali hora, & tempore venias: ostium apertum erit, Verba hæc indifferencia sunt, & licet sonent sollicitanti acceptationem adulterij, at re vera acceptatio non sunt. Ergo licet poterit illis vt, cõ sufficientem causam habeat vrendi æquiuocatione. Deinde est illa verba attentis circumstantiis videantur esse acceptatio adulterij intentati. At re benè perpensa, acceptatio non sunt. ed quod sæpè soleant non ad adulterium perficiendum, sed ad puniendum intentatum assumi. Non enim dicit mulier: contenta sum, vt tu prauam voluntatem exequaris, sed solum dicit: contenta sum, vt tu hac nocte venias: que verba indifferencia sunt, vt veniat ad adulterium, vel ad recipiendam illius punitionem, qua mulier pellat molestiam, & defendat honorem. Adde l. quis seru. no. 20. Cod. de furtis, vbi dicitur posse seruum requisitum ab aliquo de furto committendo nunciare domino, & de consensu domini aliqua ferre ei, à quo fuit requisitus, vt sic deprehendatur in furto suadens. Ergo signum est consensum domini non fuisse verum consensum, sed permissionem, ita similiter in casu de adulterio non est sentenda vera acceptatio, & cooperatio, sed permissio. Hæc sunt, qua aliquo modo probabilem videntur reddere supradictam sententiam non solum in foro externo, in quo talis consensus non obstat accusationi furis & adulterij, sed etiam in foro conscientie. Doctores enim, quos refert Sanch. si te esse videantur, non distinguunt de foro externo, & de foro conscientie, sed absolute dicunt posse matium cum vxore pacisci, vt vocet